



Norges Jeger-  
og Fiskerforbund



NORGES  
BONDELAG



SalmonCamera



Nærings- og fiskeridepartementet

Leveret elektronisk

deres ref;

vår ref; 08-25

Oslo; 20.03.2025

## Høringssvar - Forslag om bruk av nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår

Dette høringssvaret leveres på vegne av Norske Lakseelver, Norges Jeger- og Fiskerforbund, WWF Verdens naturfond, BirdLife, Reddvillaksen, SalmonCamera, Natur og Ungdom, Norsk Friluftsliv, Sabima, Norges Bondelag og Naturvernforbundet.

## Sammendrag

Forslaget om bruk av nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår vil ikke redusere oppdrettsindustriens enorme miljøpåvirkning, og våre organisasjoner mener derfor at ordningen, slik den er foreslått, ikke kan innføres.

Forslaget følger ikke opp anmodningsvedtaket fra Stortinget, og svarer ikke ut miljøfleksibilitetsordning som Havbruksutvalget foreslo i NOU 2023:23.

Vi ber Departementet om å foreslå en miljøfleksibilitetsordning som fører til at oppdrettsindustriens miljøpåvirkning reduseres i betydelig grad. Den kommende Havbruksmeldingen er en gylden mulighet til å presentere en ordning som er i tråd med forskernes- Havbruksutvalgets- og Stortingets anbefalinger.

Våre organisasjoner mener det er riktig og viktig at en miljøfleksibilitetsordning skal omfatte kun nullutslippsteknologi. Definisjonen på nullutslipp må være anlegg som ikke slipper ut lakseluslarver og/eller lakselusegg, har null rømming, og samler opp slam og næringsalter.

Ekspertgruppa for Trafikklyssystemet la i sin siste rapport frem en vurdering som viser at kun tre av 13 produksjonsområder (POer) hadde lav lakseluspåvirkning på vill laksesmolt i 2024 (PO1, 12 og 13)<sup>1</sup>. Dette viser at hele kysten for alvor er på vei mot gult eller rødt trafikklys, og at ingen POer tåler økt produksjon i åpne merder. Det viser også at bæreevnen allerede er overskredet i mange POer, og at antall oppdrettslaks i åpne merder må reduseres. En miljøfleksibilitetsordning som gir incentiver til konvertering av åpne merder til nullutslippianlegg, i kombinasjon med virkemidler som gjør det mindre lønnsomt å produsere videre i åpne merder, vil være i tråd med Stortingets bestilling, og forskernes anbefalinger.

## Bakgrunn og kommentarer

I høringsbrevet er miljøpåvirkningen fra akvakulturindustrien omtalt, der det blant annet fremkommer at miljøsituasjonen i stadig flere POer ikke er forenelig med videre produksjonsvekst i konvensjonelle åpne merder. Våre organisasjoner mener at dette er en viktig erkjennelse. Vi mener imidlertid at vinklingen ikke bør være mot videre produksjonsvekst i åpne merder, men mot hvordan en miljøfleksibilitetsordning kan bidra til å løse utfordringene dagens oppdrettsindustri skaper for seg selv og for miljøet. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) burde benytte mulighetsrommet som følger av Stortingets anmodningsvedtak nr. 606 (2023-2024) til å foreslå en miljøfleksibilitetsordning som reduserer produksjonen av oppdrettsfisk i åpne merder, og samtidig legger til rette for vekst i nullutslippsteknologi. Dette hadde også vært i tråd med Havbruksutvalgets anbefalinger for en slik ordning.

---

<sup>1</sup> Stige, L.C., Vollset, K.W., Diserud, O., Karlsen, Ø., Knutsen, Ø., Nilsen, F., Paterson, R.A., Qviller, L., Skardhamar, J., Lille-Langøy, R. 2024. Produksjonsområdebasert vurdering av lakselusindusert villfiskdødelighet i 2024. Rapport fra ekspertgruppe for vurdering av lusepåvirkning.

Forslaget om bruk av nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår er ikke i tråd med flere av prinsippene som Stortinget har bedt regjeringen legge til grunn for arbeidet med en teknologinøytral miljøfleksibilitetsordning for havbruk. Den foreslåtte ordningen adresserer blant annet ikke utfordringene i områder med gult trafikklys, og det har det etter hvert blitt mange av. I disse områdene kan handlingsreglene i Trafikklyssystemet føre til at målene i Kvalitetsnormen for villaks ikke oppfylles<sup>2</sup>, og at Trafikklyssystemet dermed fører til brudd på Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Under følger organisasjonenes kommentarer til ordningen, og hvordan den svarer ut Stortingets bestilling (i kursiv).

*- Ordningen må være teknologinøytral for å sikre utvikling og innovasjon*

I høringsnotatet og i utkastet til forskrift stilles det krav til anleggene som kan oppfattes som teknologikrav, for eksempel at anlegget skal ha tett barriere mellom oppdrettsvolum og omkringliggende miljø, og at produksjonsenheten har minimum én fysisk barriere som hindrer direkte utveksling av vann mellom produksjonsenheten og det ytre miljøet. Våre organisasjoner mener at teknologinøytrale funksjonskrav om null utslipp av lakselusegg og/eller lakseluslarver, null rømming og oppsamling av slam er tilstrekkelig for å sikre lav/akseptabel miljøpåvirkning fra anleggene.

*- Ordningen må bidra til å redusere næringens miljøavtrykk*

Forslag om bruk av nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår reduserer ikke oppdrettsindustriens miljøavtrykk, snarere tvert imot. En tilbakeføring av nedjustert kapasitet er ensbetydende med økt MTB, og selv om den nye biomassen skal holdes i nullutslippanlegg, er det ikke realistisk å samle opp alt slam, fôrrester og næringssalter. Ordningen vil derfor føre til en kraftig netto økning i utslipp.

*- Ordningen må bidra til å redusere lusepresset på både oppdretts- og villfisk*

Den foreslåtte ordningen vil ikke redusere produksjonen av lakselus som allerede skjer på oppdrettslaks i åpne merder, og dermed ikke redusere lusepresset på oppdretts- og villfisk. Forslaget vil ikke gi miljøgevinst, men tvert imot bidra til å øke miljøpresset fra oppdrett til villfisk og kystmiljø. Dette er stikk i strid med Stortingets intensjoner og forskernes anbefalinger. Biomassen som her tilbys brukt med særskilte miljøvilkår, vil komme i tillegg til eksisterende MTB. Ordningen inneholder ingen krav eller mekanismer som vil føre til at produksjon som skjer i åpne merder overføres/konverteres til nullutslippanlegg. I beste fall kan ordningen føre til teknologiutvikling som på lang sikt kan bidra til redusert bruk av åpne merder. Vi tror imidlertid at forslaget, slik det er presentert, hovedsakelig vil stimulere til

---

<sup>2</sup> Myklebust, I.E., Dalvin, S., Djupevåg, E.M.S., Fiske, P., Forseth, T., Kambestad, A., Stige, L.C., Taranger, G.L. & Vikingstad, E. 2024. Rapport om hvordan Trafikklyssystemet påvirker arbeidet med å oppnå målene satt i Kvalitetsnorm for villaks. Styringsgruppen for vurdering av lakseluspåvirkning.

utvikling av anlegg for produksjon av storsmolt, og ikke til produksjon av slaktefisk. Ordningen kan således føre til mer flytting av fisk som øker rømningsfaren og risikoen for spredning av sykdommer.

Den viktigste intensjonen med den foreslåtte ordningen er å løse lakselusproblemet. Stortingets anmodningsvedtak gir i sine premisser et mulighetsrom til både å tilbakeføre nedjustert kapasitet som vil gi vekst i næringen, og til å redusere lakselusproblemet i de områdene som trenger det mest. Hvis dette skal bli mulig må en del av produksjonen i åpne merder overføres til nullutslippanlegg. Våre organisasjoner foreslår derfor at Departementet inkluderer i ordningen at selskapene som velger å ta i bruk nedjustert kapasitet, samtidig tillegges et krav om å konvertere tilsvarende MTB fra konvensjonelle åpne merder til produksjon i nullutslippanlegg. MTB-en som konverteres til nullutslipp må tas fra samme PO som der biomassen ble nedjustert i trafikklyssystemet. Dette vil føre til en reduksjon av biomasse i åpne merder i POer hvor det haster mest med å redusere utslippene. Ordningen bør samtidig legge opp til at tilbakeført biomasse og konvertert MTB defineres som «miljø-MTB» eller «Nullutslipp-MTB». Det vil si at den økte biomassen (tilbakeført biomasse) og den konverterte MTBen må holdes i nullutslippanlegg fra og med utsett i sjø, og frem til slaktefisk, og at den ikke kan blandes med eksisterende MTB. En slik ordning vil sikre innovasjon og utvikling av nullutslippanlegg for slaktefisk, og sikre at det blir færre oppdrettslaks/verter for lakselus i åpne merder.

*- Ordningen bør gjennom insentiver sikre at det tas i bruk lav- og nullutslippsteknologi i områder hvor det er nødvendig å redusere utslippene*

For det første vil vi påpeke at 10 av 13 POer har moderat eller høy lakseluspåvirkning på vill laksesmolt<sup>3</sup>, og at det dermed er nødvendig å redusere utslippene av lakselus langs store deler av norskekysten for at akseptabel miljøpåvirkning skal oppnås. Ordningen burde derfor vært laget for å gjelde alle POer, slik at den bidrar til å redusere industriens uakseptable miljøbelastning.

For det andre vil ikke den foreslåtte ordningen sikre at det tas i bruk nullutslippsteknologi i områder hvor lakselusproblemet er størst, og der det haster mest med å redusere utslippene.

Hvis utslippene av lakselus skal reduseres, må ordningen stimulere til at noe av produksjonen som foregår i åpne merder overføres til nullutslippanlegg. Det hjelper ikke at nullutslippanlegg tas i bruk på ny, økt biomassen hvis denne MTBen kommer som et tillegg til eksisterende produksjon, slik ordningen foreslår.

---

<sup>3</sup> Stige, L.C., Vollset, K.W., Diserud, O., Karlsen, Ø., Knutsen, Ø., Nilsen, F., Paterson, R.A., Qviller, L., Skardhamar, J., Lille-Langøy, R. 2024. Produksjonsområdebasert vurdering av lakselusindusert villfiskdødelighet i 2024. Rapport fra ekspertgruppe for vurdering av lusepåvirkning.

I forslag om bruk av nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår stilles det ikke engang krav til at den tilbakeførte kapasiteten skal produseres i samme området som der nedtrekket ble effektivert. Vi forstår ordningen slik at selskaper som har fått nedtrekk i PO3, 4 og 5 kan produsere nedjustert kapasitet i valgfrie POer, der de har konsesjoner og lokaliteter. Det er uklart for oss om ordningen tillater at nedjustert kapasitet kan realiseres i gule og røde områder, eller om biomassen må produseres i grønne POer. Vi gjør oppmerksom på at alle områder som får økt produksjon som følge av denne ordningen vil få økt miljøbelastning i form av økte utslipp av slam og næringsalter. Departementets forslag vil derfor begunstige oppdrettselskaper til å øke produksjonen, som vil føre til en ytterligere og uakseptabel miljøpåvirkning, framfor å bidra til å redusere næringens miljøbelastning. Ordningen kan derfor defineres som en grønnvasking av kapasitetsøkning, som ikke reduserer miljøbelastningen. Departementet leverer verken på Stortingets anmodning om miljøforbedringer eller på forskningens alvorlige varsko knyttet til oppdrettsindustriens store miljøpåvirkning.

*- Ordningen bør omfatte alle eksisterende og fremtidige tillatelser*

Ordningen vil kun omfatte tillatelser der biomassen har blitt trukket ned som følge av for stor miljøpåvirkning, det vil si tillatelser i PO3, 4 og 5. Et forslag om bruk av nedjustert kapasitet vil derfor ikke omfatte alle eksisterende tillatelser, og svarer dermed ikke ut Stortingets anmodningsvedtak. Det er stort behov for å redusere påvirkningen fra akvakultur på miljøet generelt og på vill anadrom laksefisk spesielt i 10 av 13 POer. En miljøfleksibilitetsordning må derfor innrettes slik at den gjelder for alle POer, og den må gi en rask, reduserende effekt på miljøpåvirkningen.

*- Ordningen bør kunne benyttes på det produksjonsvolum som er trukket inn som følge av rødt trafikklys i et produksjonsområde. Det vil i de tilfellene ikke være mulig å eventuelt konvertere tilbake til tradisjonell teknologi før dette volumet er retildelt som følge av grønt trafikklys. Dette må gjøres i tråd med intensjonen bak trafikklyssystemet.»*

Det er noe uklart for oss hva som menes med «*Det vil i de tilfellene ikke være mulig å eventuelt konvertere tilbake til tradisjonell teknologi før dette volumet er retildelt som følge av grønt trafikklys* (vår utheving)» Våre organisasjoner mener bestemt at nedjustert kapasitet som tilbakeføres i nullutslippanlegg ikke skal være konverterbar. Å konvertere betyr å omforme, omvende eller omdanne. Nedjustert kapasitet som tilbakeføres er ikke konvertert fra åpne merder til nullutslipp, og kan derfor ikke konverteres tilbake. Hvis selskaper ønsker å avvikle produksjon av tilbakeført kapasitet, så må dette innebære en reduksjon i MTB, tilsvarende volumet som er tildelt gjennom ordningen.

Departementet foreslår også visse endringer i journalføring og rapportering i akvakulturdriftsregelverket som er ment å sikre at Fiskeridirektoratet får nødvendig informasjonen om produksjonen og biomasseutnyttelse. I dag er det ikke mulig via

Fiskeridirektoratets registre å fastslå hvilken type drift det er på den enkelte lokalitet (for eksempel lukket, semilukket, dypdrift, åpne merder, mm.). Organisasjonene krever derfor at denne informasjonen offentliggjøres og tilgjengeliggjøres i Fiskeridirektoratet og Barentswatch sine nettløsninger.

På vegne av organisasjonene

Torfinn Evensen, Generalsekretær, Norske Lakseelver (sign.)

Siri Parmann, Fagsjef, Norges Jeger- og Fiskerforbund (sign.)

Truls Gulowsen, Leder, Naturvernforbundet (sign.)

Karoline Andaur, Generalsekretær, WWF Verdens naturfond (sign.)

Jens Olav Flekke, Styreleder Reddvillaksen (sign.)

Sigrud Hoddevik Losnegård, Leder, Natur og Ungdom (sign.)

Rune Jensen, Styreleder SalmonCamera (sign.)

Kjetil Solbakken, Generalsekretær, BirdLife (sign.)

Hans Erik Lerkelund, Fagsjef, Norsk Friluftsliv (sign.)

Einar Wilhelmsen, Generalsekretær, Sabima (sign.)

Sigrud Hjørnegård, Generalsekretær, Norges Bondelag (sign.)